Datum
2026-11-06

Dnr
MUCF 1340/26

Remissyttrande över betänkandet Effektiva ingripanden mot brott i cybermiljö (SOU 2026:45)

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors (MUCF) yttrande utgår från myndighetens uppgifter enligt förordningen (2025:900) med instruktion för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

MUCF är förvaltningsmyndighet för frågor som rör politiken för det civila samhället, ungdomspolitiken, trossamfund och politiken för de nationella minoriteterna.

Inom dessa ansvarsområden ska myndigheten ta fram, samla och sprida kunskap, bidra till samordning av statliga insatser, vara pådrivande och stödjande gentemot myndigheter, kommuner, regioner, det civila samhällets organisationer och andra relevanta samhällsaktörer samt fördela statsbidrag.

MUCF är positiv till ambitionen att stärka de brottsbekämpande myndigheternas möjligheter att förebygga, förhindra och avbryta brottslighet i digitala miljöer. Det är särskilt angeläget att motverka brottslighet som drabbar barn och unga, däribland rekrytering till kriminella nätverk, sexuella övergrepp och andra allvarliga kränkningar.

MUCF tillstyrker förslagens huvudsakliga inriktning men vill framhålla vikten av att de nya befogenheterna tillämpas med beaktande av barnets bästa, proportionalitet, rättssäkerhet och grundläggande fri- och rättigheter.

Myndigheten har inga synpunkter på den närmare tekniska eller operativa utformningen av de föreslagna befogenheterna men vill, utifrån sitt uppdrag, lämna följande synpunkter.

Skyddet för barn och unga i digitala miljöer

MUCF delar utredningens bedömning att det finns behov av effektivare möjligheter att ingripa mot brottslighet i cybermiljö. Digitala plattformar används för att rekrytera och utnyttja barn och unga i kriminell verksamhet. De kan också användas för sexuella övergrepp, hot, trakasserier och andra allvarliga kränkningar.

MUCF vill särskilt uppmärksamma att barn och unga med neuropsykiatriska eller intellektuella funktionsnedsättningar kan vara särskilt sårbara för manipulation, utnyttjande och rekrytering till kriminalitet. Myndigheten för delaktighet (MFD) belyser i

sina rapporter samspelet mellan funktionsnedsättning, omgivningens förutsättningar och risken att dras in i normbrytande beteende och kriminalitet. MFD uppmärksammar även utsatthet i digitala miljöer. Bristande tillgänglighet och uteblivet eller otillräckligt stöd kan förstärka sårbarheten. Dessa barns och ungas förutsättningar och behov behöver därför särskilt beaktas i arbetet med att förebygga och motverka brottslighet i digitala miljöer.

Förslagen kan bidra till att stärka skyddet för barn och unga genom att möjliggöra ingripanden mot brottslig verksamhet innan ytterligare skada uppstår.

MUCF har tidigare framhållit betydelsen av att motverka att barn och unga rekryteras till och utnyttjas i kriminalitet. I myndighetens yttrande över Ds 2026:1 Nya möjligheter att bekämpa onlinerekrytering betonades behovet av effektiva rättsliga verktyg i kombination med ett tydligt barnrättsperspektiv och långsiktigt förebyggande insatser.

Motsvarande synpunkter framfördes i yttrandet över Ds 2026:14 En skärpt syn på involvering av underåriga i brottslighet, där MUCF särskilt framhöll vikten av att beakta barns och ungas utsatthet och förutsättningar.

MUCF anser att dessa utgångspunkter är relevanta även för de nu aktuella förslagen. Ingripanden i digitala miljöer behöver utformas och genomföras med hänsyn till barns särskilda rättigheter och förutsättningar. Det gäller särskilt när åtgärder riskerar att påverka barn och unga som själva är utsatta för påverkan, rekrytering eller utnyttjande.

Barnets bästa och personlig integritet

De föreslagna befogenheterna innebär att brottsbekämpande myndigheter under vissa förutsättningar får tillgång till informationssystem och kan ändra, blockera eller radera uppgifter.

Även när syftet är att förhindra allvarlig brottslighet kan sådana åtgärder påverka enskildas personliga integritet och möjligheter att kommunicera och delta i digitala sammanhang.

MUCF vill därför framhålla betydelsen av att barnkonventionens bestämmelser beaktas vid tillämpningen av den föreslagna lagstiftningen. Särskilt relevanta är artikel 3 om barnets bästa, artikel 12 om barns rätt att komma till tals och artikel 16 om skyddet för privat- och familjelivet.

I sitt yttrande över SOU 2026:13 Straffansvar för deltagande i och samröre med kriminella sammanslutningar framhöll MUCF att ingripanden som berör barn och unga behöver präglas av rättssäkerhet, proportionalitet och hänsyn till barnets bästa.

Myndigheten betonade även risken för att unga som befinner sig i gränslandet mellan utsatthet och deltagande i kriminalitet påverkas negativt av ingripande åtgärder.

MUCF anser att motsvarande hänsyn behöver tas vid ingripanden i cybermiljö. Det är särskilt angeläget att åtgärder som riktas mot brottslig verksamhet inte medför omotiverade konsekvenser för barn och unga som inte själva deltar i brottsligheten.

Civilsamhällets förutsättningar och grundläggande fri- och rättigheter

Digitala miljöer har stor betydelse för civilsamhällets organisationer och trossamfund. De används för organisering, opinionsbildning, informationsspridning och kommunikation samt för att möjliggöra demokratiskt deltagande. Detta gäller inte minst barn- och ungdomsorganisationer, organisationer som företräder nationella minoriteter och trossamfund.

MUCF vill framhålla vikten av att de föreslagna befogenheterna tillämpas med respekt för yttrandefriheten, föreningsfriheten och religionsfriheten.

Även om ingripandena riktas mot brottslig verksamhet kan åtgärder som innebär att information blockeras, ändras eller raderas få konsekvenser för andra användare av samma informationssystem eller digitala plattformar. Det är därför angeläget att tillämpningen utgår från tydliga krav på nödvändighet och proportionalitet och att risken för påverkan på laglig verksamhet beaktas.

MUCF anser särskilt att det bör säkerställas att ingripanden inte i onödan begränsar civilsamhällets möjligheter att bedriva verksamhet, kommunicera med sina medlemmar eller delta i det demokratiska samtalet.

Behovet av förebyggande och främjande insatser

MUCF vill understryka att utökade möjligheter till brottsbekämpande ingripanden behöver ses som en del av ett bredare arbete för att motverka kriminalitet och utsatthet bland barn och unga.

Myndigheten har i flera tidigare remissyttranden, bland annat över SOU 2024:30 En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga, SOU 2024:93 Effektivare verktyg för att bekämpa brott av unga lagöverträdare och Ds 2026:14 En skärpt syn på involvering av underåriga i brottslighet, betonat betydelsen av långsiktiga förebyggande och främjande insatser.

En fungerande skolgång, meningsfull fritid, trygga vuxna och miljöer samt möjligheter till delaktighet och inflytande är viktiga skyddsfaktorer mot att barn och unga involveras i kriminalitet.

För att dessa skyddsfaktorer ska komma alla barn och unga till del behöver verksamheter och stödinsatser vara tillgängliga och anpassade efter olika behov och förutsättningar. Det förutsätter kunskap om funktionsnedsättningar hos berörda aktörer och att barn och unga själva ges möjlighet att medverka i utformningen av stödet.

Civilsamhällets organisationer har en betydelsefull roll i detta arbete genom att erbjuda positiva sammanhang, skapa tillit och nå unga som annars kan vara svåra att nå.

MUCF anser därför att de föreslagna befogenheterna bör komplettera, och inte ersätta, långsiktiga förebyggande insatser och samverkan mellan berörda myndigheter, kommuner och civilsamhället.

Uppföljning och utvärdering

MUCF ser positivt på att den föreslagna lagen är tidsbegränsad och att dess tillämpning därmed kan utvärderas inför ett eventuellt beslut om fortsatt giltighet.

Myndigheten har i tidigare remissyttranden framhållit vikten av att följa upp konsekvenserna av nya brottsbekämpande åtgärder för barn och unga.

MUCF anser att uppföljningen av den föreslagna lagstiftningen särskilt bör belysa hur ingripanden i cybermiljö påverkar barn och unga, såväl när det gäller skyddet mot brottslighet som den personliga integriteten och möjligheterna till digital delaktighet.

Uppföljningen bör särskilt uppmärksamma konsekvenserna för barn och unga med funktionsnedsättning, däribland neuropsykiatriska eller intellektuella funktionsnedsättningar.

Uppföljningen bör även uppmärksamma eventuella konsekvenser för civilsamhällets organisationer och trossamfund, särskilt i fråga om yttrandefrihet, föreningsfrihet och möjligheterna att bedriva legitim verksamhet i digitala miljöer.

En sådan uppföljning skulle ge ett bredare underlag för bedömningen av lagstiftningens ändamålsenlighet och proportionalitet.

I detta ärende har generaldirektör Magnus Jägerskog beslutat. Remissamordnare Kenneth Condrup har varit föredragande.

Magnus Jägerskog
Generaldirektör

Kenneth Condrup
Remissamordnare och jurist